

ר' עובדיה מברטנורא

בפניה שלא תצא. וכן הלכה: קושרין דלי בפסיקיא. על פי הבור שהיה קשור ותלוי שם, דפסיקיא לא מבטל ליה התם: אבל לא בחבל. דמבטל ליה התם והוי קשר של קיימא: רבי יהודה מתיר. לא התיר רבי יהודה אלא בחבל של גרדי שצריך לו למלאכתו ולא מבטל ליה התם, ורבנן סברי אי שרית ליה חבל של גרדי יקשור נמי בשאר חבלים דחבל בחבל מיחלף. והלכה כחכמים: **ג** מקפלין את הכלים. בגדים שפושטן מקפלן אפילו ארבעה וחמשה פעמים כדי לחזור וללבשם בו ביום, ולא שנו אלא באדם אחד אבל בשני בני אדם לא, שנראים כמתקנין. ובאדם אחד נמי לא אמרן אלא בבגדים חדשים שהם קשים ואינן ממהרים לקמוט, אבל ישנים קפולן מתקנן טפי ומיחזי כמתקן, ובחדשים נמי לא אמרן אלא בלבנים, אבל צבועים לא, שהצבועים קפולן מתקנן ביותר. ובלבנים נמי לא אמרן אלא שאין לו בגדים אחרים להחליף, אבל יש לו בגדים אחרים להחליף לכבוד שבת אסור לקפל: מיום הכפורים

קושרין דלי בפסיקיא - חגורה שעל ידה מוריד את הדלי לבאר למלאות בו מים, ולפי שצריך את החגורה ויקחנה משם אין זה קשר של קיימא, **אבל לא בחבל** כי אז הקשר יכול להשאר שם לעולם. **רבי יהודה מתיר** לקשור את הדלי אף בחבל¹⁵⁰. **כלל אמר רבי יהודה: כל קשר שאינו של קיימא** אלא זמני - **אין חיבין עליו:**

תיקון בגדים וסידור הבית בשבת

משנה ג

מקפלין את הכלים - הבגדים בשבת כדי שלא יתקמטו, ואם אינם מקופלים יפה רשאי לחזור ולקפלם **אפלו ארבעה וחמשה פעמים** ומותר רק כשדעתו לחזור וללבשם בו ביום¹⁵¹, **ומציעין** - מסדרים **את המטות מלילי שבת לשבת** כלומר, לצורך אותה שבת, **אבל לא משבת למוצאי שבת** שאסור להכין משבת לחול. **רבי ישמעאל אומר: מקפלין את הכלים ומציעין את המטות מיום הכפורים** שחל ביום שישי **לשבת** לפי שיום הכיפורים קל משבת, **וחלבי שבת** - אברי קרבן התמיד של בין הערביים בשבת **קרבין** בלילה **מיום הכפורים** שחל במוצאי שבת, אבל חלבי יום הכיפורים שחל בערב שבת אינם קרבים בשבת. **רבי עקיבא אומר: לא חלבים של שבת קרבין**

ביאורים והרחבות

150. **פירוש:** בגמרא (ק"ג, א) למדין שמדובר כאן בחבל של אורג, שהאורג צריך לו למלאכתו ויתירנו לאחר השבת: חכמים גוזרים בחבל של אורג משום חבל סתם שהקשר שלו הוא של קיימא, ורבי יהודה אינו גוזר בחבל של אורג (אך חבל רגיל, גם רבי יהודה אסור).
151. גרסינן בגמרא (שם): אמרי דבי רבי ינאי: לא שנו (שמקפלין את הכלים) אלא באדם אחד, אבל בשני בני אדם לא. ובאדם אחד נמי לא אמרן אלא בחדשים, אבל בישנים לא (שקיפולן מתקנן יותר מן החדשים. רש"י). וחדשים נמי לא אמרן אלא בלבנים, אבל בצבועים לא. ולא אמרן אלא שאין לו (בגדים אחרים) להחליף, אבל יש לו להחליף לא. תנא, של בית רבן גמליאל, לא היו מקפלים כלי לבן שלהן, מפני שהיה להן להחליף.

ר' עובדיה מברטנורא
 לשבת. כשחל יוה"כ להיות
 בערב שבת, לפי ששבת חמור
 מיום כפור, ושל יוה"כ אינן
 קריבין בשבת, דהוי כעולת חול
 בשבת: רבי עקיבא אומר. שוין
 הן ואין קרבנו של אחד מהן
 קרב בחבירו. והלכה כר'
 עקיבא: **טז** א כל כתבי
 הקדש. אפילו נביאים וכתובים,
 מצילין אותן מחצר שנפלה בו
 הדליקה לחצר אחרת שבאותו
 מבוי, אע"פ שלא ערבו. והוא
 שהיו כתובים בכתב אשורי
 ובלשון הקודש: בין שקורין
 בהן. כגון נביאים שמפטירין
 בהן בשבת בבית הכנסת: בין
 שאין קורין בהן. כגון כתובים
 דאף יחידים אין קורין בהן
 בשבת מפני בטול בית המדרש
 כדלקמן, שהיו דורשים לעם
 בשבת ומורין להן הלכות איסור
 והיתר, לפי שכל ימות החול הם
 עסוקים במלאכתן, ואסרו
 לקרות בכתובים בשבת בשעת בית המדרש משום דמשכי לבא ואתו לאמנועי מלשמוע הדרשה:
 ואעפ"י שכתובים ככל לשון. ואיכא למ"ד דלא נתנו לקרות בהן ואין מצילין אותן, אפ"ה טעונים
 גניזה ואסור להניחן במקום הפקר:

ביום הכפורים, ולא חלבים של יום הכפורים
קריבין בשבת ששניהם שווים בקדושתם לעניין
 זה¹⁵²:

פרק ששה עשר

דיני דליקה בשבת כיצד יעשה

משנה א

כל כתבי הקדש - תורה, נביאים וכתובים מצילין
אותן מפני הדליקה בשבת, בין אותם שקורין
בהן בשבת בציבור, כגון תורה ונביאים, ובין שאין
קורין בהן בשבת כגון כתובים, משום ביטול בית
המדרש (כמבואר לקמן). ואף על פי שכתובים
בכל לשון ולא בלשון הקודש, מצילים אותם, ויש
בהם קדושה וטעונים גניזה¹⁵³.
ומפני מה אין קורין בהם - בכתובים בשבת?
מפני בטול בית המדרש - שהכתוב בהם מושך
את הלב, ונמנעים העם מללכת לשמוע את הדרשה

ביאורים והרחבות

152. גרסינן בגמרא (קיד, א): תנו רבנן: "עולת שבת בשבתו", לימד על חלבי שבת שקרבין
 ביום הכיפורים (שדורשים כאילו נאמר: עולת שבת - תקריב בשבת אחרת). יכול אף של יום
 הכיפורים בשבת, תלמוד לומר 'בשבתו', דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר: "עולת שבת
 בשבתו", לימד על חלבי שבת שקרבים ביום טוב. יכול אף ביום הכפורים, תלמוד לומר
 בשבתו. כשתמצא לומר (כשתדקדק בדבר תמצא שבזה נחלקו): לדברי רבי ישמעאל נדרים
 ונדבות קרבין ביום טוב (ולכן אין צורך בריבוי מיוחד, לומר שחלבי שבת קרבים ביום טוב), וכי
 איצטרין קרא ליום הכפורים. לדברי רבי עקיבא, נדרים ונדבות אין קרבין ביום טוב, וכי
 איצטרין קרא - למישראל ביום טוב (הכתוב בא להתיר להקריב את חלבי השבת ביום טוב, אבל ביום
 הכיפורים אסור).

153. גרסינן בגמרא (קטו, א) איתמר: היו כתובים תרגום או בכל לשון, רב הונא אמר: אין
 מצילין אותן מפני הדליקה. ורב חסדא אמר: מצילין אותן מפני הדליקה. אליבא דמאן דאמר
 "ניתנו לקרות בהן", (מותר לקרות בכתבי הקודש הכתובים בכל לשון) דכולי עלמא לא פליגי
 דמצילין, כי פליגי אליבא דמאן דאמר "לא ניתנו לקרות בהן", רב הונא אמר: אין מצילין, דהא
 לא ניתנו לקרות בהן, רב חסדא אמר: מצילין, משום בזיון כתבי הקדש.

בבית המדרש, שהורו בה הלכות האסור והמותר¹⁵⁴. כשמציילים מפני הדלקה, **מִצִּילִין תֵּיק הַסֶּפֶר** תורה יחד **עִם הַסֶּפֶר**, וְתֵיק הַתְּפִלִּין יחד **עִם הַתְּפִלִּין**, וְאָף עַל פִּי שְׁיֵישׁ בְּתוֹכָן מְעוֹת שאסורין בטלטול - מצילין הכל.

וְלִהְיֶיךָ מִצִּילִין אוֹתָן? לְמָבוּי שְׁאִינוּ מְפַלְשׁ - סגור משלוש רוחותיו, וברוח הרביעי הפתוח יש לחי או קורה, ואף על פי שלא שיתפו, ראוי הוא לשיתוף. **בְּן בְּתִירָא** חולק וְאוֹמֵר: אָף לְמְפַלְשׁ אף אם אין לו לחי ברוח רביעי, ופתוח הוא לגמרי, מותר להציל לתוכו¹⁵⁵:

משנה ב

מִצִּילִין מפני הדלקה שנפלה בשבת **מְזוּן** המספיק **שְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת** ולא יותר, שאדם חייב בשלוש סעודות שבת, **מְזוּן הָרְאוי לְאָדָם** מצילין **לְאָדָם**, **מְזוּן הָרְאוי לְבִהמָה** מצילין **לְבִהמָה**.

פִּיצֵד נוהגים בהצלת המזון?

אם **נִפְלָה דְלָקָה בְּלִילֵי שַׁבַּת** לפני הסעודה - **מִצִּילִין מְזוּן שְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת**.
אם נפלה דלקה **בְּשַׁחֲרִית** - **מִצִּילִין מְזוּן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת**. אם נפלה דלקה **בְּמִנְחָה** - מצילין **מְזוּן סְעוּדָה אַחַת**.

רְבִי יוֹסִי אוֹמֵר: לא משנה מתי נפלה הדלקה, בכל מקרה **לְעוֹלָם מִצִּילִין מְזוּן**

ביאורים והרחבות

154. בגמרא נחלקו רב ושמואל האם האיסור בקריאת כתובים בשבת הוא רק בזמן בית המדרש (היינו הדרשה) או לא, רב סובר שהאיסור רק בזמן בית המדרש, אבל שלא בזמן בית המדרש - קורין. ושמואל סובר, שהאיסור קיים גם שלא בזמן בית המדרש.

אמרו בגמרא (קט, ב): אמר רב יהודה בריה דרב שמואל משמיה דרב: אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת, שנאמר: "ואם לא תשמעו אלי לקדש את יום השבת ולבלתי שאת משא וגו' והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלים ולא תכבה". מאי ולא תכבה? אמר רב נחמן בר יצחק: בשעה שאין בני אדם מצויין לכבותה (כלומר, בשבת).

155. גרסינן בגמרא (קט, א): היכי דמי מפולש, היכי דמי שאינו מפולש? **אמר רב חסדא**: שלש מחיצות ושני לחיין זהו מבוי שאינו מפולש, שלוש מחיצות ולחי אחד, זהו מבוי המפולש. ותרוייהו (ת"ק וכן בתירא) אליבא דרבי אליעזר, דתנן: הכשר מבוי, בית שמאי אומרים: לחי וקורה, ובית הלל אומרים: לחי, או קורה, רבי אליעזר אומר: שתי לחיים וכו'. **אמר רבה**: שתי מחיצות ושתי לחיין זהו מבוי שאינו מפולש, שתי מחיצות ולחי אחד, זהו מבוי המפולש, ותרוייהו אליבא דרבי יהודה, דתניא: יתר על כן אמר רבי יהודה, מי שיש לו שני בתים בשני